

BETEGTÁJÉKOZTATÓ

SUGÁRKEZELÉS FEJ, TOROK NYAK TERÜLETEKEN

Előkészületek

Először különböző vizsgálatokkal pontosan meg kellett állapítanunk a daganat kiterjedését, a szervezet egészéhez való viszonyát.

A társbetegségek és különböző biológiai tényezők mérlegelése után egy szakértői orvoscsoport kidolgozta az erre az esetre legkedvezőbb kezelési tervet, amelynek része a sugárterápia is.

Amit a sugárterápiáról tudni kell

Az ionizáló sugárral a szervezet kórosan megváltozott építőelemeit, a daganatos sejteket pusztíthatjuk el célzottan. Ezt képzeljük el úgy, mint amikor reflektorral megvilágítunk egy tárgyat. A fénynyaláb jelképezi a sugárnyalábot. Ugyanígy lehet a kezelés alatt a szervezetben a daganat pontos helyére összpontosítani.

A kezelés sikere attól függ mennyire érzékenyek ezek a rosszindulatú sejtek, hogyan reagálnak a sugárhatásra, illetve, hogy az ép szervek hogyan viselik el a besugárzást.

A kezelést gondosan kell előkészíteni azért, hogy a célterületet a lehető legpontosabban, a környező ép szervek maximális védelmével sugarazzuk be.

Először meghatározzuk, hogy milyen testhelyzetben történjen a besugárzás, ezt a helyzetet minden kezelés alkalmával pontosan újra be kell állítani, ezért egyénre szabott maszkot alkalmazunk.

A testhelyzetet röntgenfelvételeken és fotókon is rögzítjük. Ebben a helyzetben

történik az úgynevezett tervezési CT vizsgálat, amelynek képeiből az Ön besugárzandó testrészletét tudjuk a számítógépen megjeleníteni.

A számítógépen pontosan bejelöljük, hogy melyik területet szeretnénk sugárkezelésben részesíteni, valamint melyek a környezetében lévő sugárérzékeny szervek. Ezután a fizikusok és orvosok közös munkája nyomán kiválasztjuk a besugárzás technikáját és azon jellemzőit, mellyel egyénileg, az Ön esetében a testi adottságait és betegségét figyelembe véve a legmegfelelőbb kezelést érhetjük el.

A számítógép által kiszámolt besugárzási adatokat (besugárzási mezők számát, belépési kapukat, ékeket és egyéb technikai adatokat) az első beállítás során rögzítjük és ekkor a besugárzási mező határait a rögzítő kellékekre, illetve az Ön bőrére rajzoljuk. Ez alapján történik nap mint nap a kezelése.

Hogy fog zajlani a kezelés?

Az asszisztens lefekteti a besugárzási asztalra, ahogy Ön ezt az előkészítésnél a legkényelmesebbnek találta, erre szolgálnak a jelölések a bőrén, a sugármaszkon, a sínen vagy a „fektetési” papíron.

Kérjük, ezután ne mozogjon. A kezelés alatt maradjon végig nyugodt és lazuljon el ugyanabban a helyzetben.

A sugárzás maga fájdalommentes és csak néhány percig tart.

Tanácsok amelyek az Ön érdekeit szolgálják a terápia alatt

Minden egyes sugárkezelés után hosszabb ideig kell pihennie, a legjobb a friss levegőn. Ügyeljen az elegendő és kiegyensúlyozott táplálkozásra. A legjobb,

ha gyakran és keveset eszik. Mellőzze a zsíros, nehezen emészthető, puffasztó hatású ételeket. Mi fehérjét és szénhidrátot ajánlunk. Igyon sokat és szánjon elegendő időt az étkezésre!

Hogy a mellékhatásokat a lehető legcsekélyebbre csökkentsük:

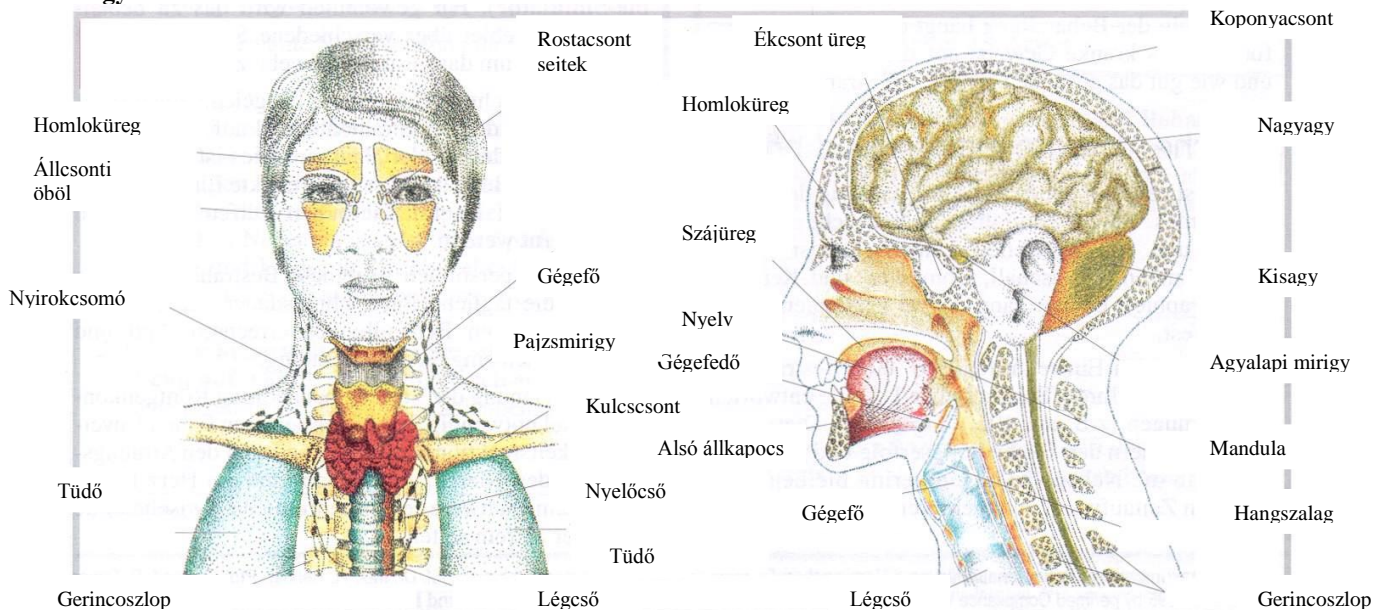
- nem szabad a besugárzott bőrfelületet dörzsölve mosni, sprayt, dezodort, semmiféle alkoholos oldatot használni,
- a besugárzott bőrfelületet semmilyen irritációt okozó hatásnak nem szabad kitenni,
- pl. napsugárzás, infravörös fény, forró levegő, mechanikus irritáció, mint pl. masszázs, szűk ruha.

- ne dohányozzon
- ne igyon alkoholt
- a száját naponta többször a felírt gyógyszerekkel öblítse
- A fogakat és a fogínyt minden étkezés után egy puha kefével kell tisztítani

A nyak besugárzásánál érdemes azt kendővel, sállal a kezelést követő néhány hétben is védeni a hidegtől, valamint nem szabad erős napsugárzásnak kitenni.

Vegyen részt lelkiismeretesen az előírt utókezeléseken, vér és röntgen vizsgálatokon. Kérdezze orvosát arról, hogyan segítheti gyógyulási folyamatát.

Leegyszerűsített sematikus ábra

Milyen mellékhatások jelentkezhetnek?

- bőrszárazság, enyhe bőrpír és bőrgyulladás gyakran, repedezettség, ritkán nedvedző seb fordulhat elő.

- Gyakran az ízérzés elvesztése, szájszárazság, torokgyulladás és erősebb nyelési panaszok léphetnek fel.
- A hangszalag duzzadása, amely legtöbbször átmeneti és rekedtséggel párosul, akkor jelentkezhet, ha a gége a besugárzott területek között van.

- Nedvedző bőrirritáció a fülkagylón és a hallójáratban, valamint nagyon ritkán halláskárosodás fordulhat elő, ha a fül a besugárzott területre esik.
- A férfiaknál bajusz, szakáll kihullása elkerülhetetlen a besugárzott területen.

A fenti mellékhatások közül a legtöbb gyógyszerrel csillapítható. Ha a sugárkezeléssel egyidejűleg a beteg kemoterápiás kezelésben is részesül, akkor ezek a tünetek gyakrabban és hevesebben léphetnek fel. A kezelés végén azonban részben vagy teljesen megszűnhetnek.

Milyen szövődmények léphetnek fel?

Az esetleges késői szövődmények fajtája és súlyossága a besugárzott terület helyzetétől és a kiterjedésétől függ.

- Szájszárazság, nyálsűrűsödés,
- Erős fogszuvasodás és fogínyorvadás, esetleg ritka esetekben a fogak teljes elvesztése
- Duzzanat a torok lágy részeiben
- Bőrelszíneződés a bőr alatti szövetek megkeményedése, zsugorodása,
- Ritkán fájdalmas csont vagy lágy rész elhalás
- A besugárzott területen a későbbiekben esetlegesen keletkezett sérülések, sebek nehezebben gyógyulhatnak.
- Ritkán szemkárosodás jelentkezik,
- Az orrmelléküreg, torok vagy a szemüreg besugárzásakor, nagyon ritkán a látóidegek károsodása okozhat súlyos látásromlást
- Az állcsont ízület mozgathatósága csökkenhet
- Olykor pajzsmirigyműködés csökkenés jelentkezik.
- Nagyon ritkán érzékelési és mozgászavarok, a gerincvelő vagy

az idegfonatok károsodásának következtében

- Gyerekeknél: később növekedési zavarok, esetlegesen a gerincoszlop elferdülése

Természetes kockázati tényező, hogy évek múltán második daganat fejlődhet ki (beleértve a leukémiát), melynek esélye besugárzás által csekély mértékben megnő.

Az utókezelések fontosak?

A sugárkezelés végén a rendszeres utókezelések rendkívül fontosak, a kezelés eredményességének megítélése szempontjából. Ezeket a vizsgálatokat a kezelőorvosával és a házi orvosával szorosan együttműködve végezzük el.

Az első kontrolvizsgálat 4-6 héttel a sugárkezelés után esedékes, azután legalább évente egyszer 5 éven át. Adminisztrátorunk segít az időpont kiválasztásában és egyeztetésében.

Kérjük, jelentkezzen azonnal, a megadott időpontoktól függetlenül, ha állapota észrevehetően megváltozik.

Várakozás

A betegellátás sorrendje nem feltétlen egyezik a betegek érkezési sorrendjével. Az ellátás során tekintettel kell lennünk a betegszállításra, a speciális technikai szempontokra, az egyes betegek általános állapotára.

Önnel együtt számtalan súlyos beteget kezelünk, munkatársaink mindent elkövetnek, hogy a betegellátás minél zökkenő mentesebben történjen.

Kérjük, legyen Ön is tekintettel betegtársaira.

BELEEGYZÉSI NYILATKOZAT

A tervezett sugárkezelésről az orvosom, Dr. .... részletesen tájékoztattott. Megértettem a kezelés célját, lehetséges mellékhatásait, szövődményeit. Kérdéseimre kielégítő válaszokat kaptam, és elégséges gondolkodási idő után a tervezett sugárkezelésbe beleegyezem.

_____
Hely, dátum

_____
Beteg aláírása

Orvosi megjegyzések a beteg-felvilágosításhoz (egyedi rizikófaktorok, speciális kezeléssel kapcsolatos körülmények)

_____
Hely, dátum

_____
Orvos aláírása

_____
Hely, dátum

_____
Tanú 1

_____
Hely, dátum

_____
Tanú 2

A sugárkezelés elutasítása esetére

A beteg a felvilágosítás után nem egyezik bele a sugárkezelésébe, az ebből eredő lehetséges hátrányokról kimerítő tájékoztatást adtunk.

_____
Hely, dátum

_____
Orvos és beteg aláírása

Észrevételek: